

Ειρήνη Καμπερίδου Β.Α., Μ.Α.
Πλανεπιστήμιο Αθηνών, Μέλος Ε.Ε.Π.

170 χρόνια από τη Ναυμαχία του Ναυαρίνου

Χάρη σε φιλέλληνες όπως τον Dr. Samuel Gridley Howe και τον Edward Everett, θερμή συμπάθεια για το ελληνικό σπίτι μα και ένα κίνημα υποστήριξης για την ελληνική επανάσταση δημιουργήθηκε στην Αμερική. Αξιοσημείωτο είναι ότι η βοήθεια προς την Ελλάδα δεν περιορίστηκε στη διανομή τροφίμων, ρουχισμού ή χρημάτων. Πολλοί Αμερικανοί ήρθαν οι ίδιοι στην Ελλάδα για να προσφέρουν τον εαυτό τους και έδωσαν ακόμα και τη ζωή τους για την επανάσταση!

Ένας από τους ήρωες εκείνης της εποχής ήταν ο Samuel G. Howe, ο οποίος σε μία από τις επιστολές του προς τον φιλέλληνα φίλο του E. Everett -προέδρου του Harvard της Βοστώνης και αργότερα Κυβερνήτης της Βοστώνης, Υπουργό Εξωτερικών, Γερουσιαστή, υπουργό Αντι-Προέδρου, καθώς και υπουργό Προέδρου των ΗΠΑ- περιγράφει μεταξύ άλλων τη Ναυμαχία του Ναυαρίνου.

O Howe γεννήθηκε το 1801, σπούδασε iatρική στο Harvard και όταν αποφοίτησε το 1824 έψυγε αμέσως από τη Βοστώνη και ήρθε στην Ελλάδα για να πολεμήσει στην Επανάσταση. Τα πρώτα έξι χρόνια πολέμησε με τους Έλληνες κατά του Τούρκου κατακτητή και αργότερα πρόσφερε ως αρχιλιγιατρός του ελληνικού στόλου.

Ενώ ταξίδευε στην Ελλάδα, ο Howe έψαχνε

για τοποθεσία κατάλληλη για να ιδρύσει ένα Αμερικανικό νοσοκομείο που θα προσέφερε δωρεάν περιθαλψή στους φτωχούς και στα θύματα της επανάστασης.

Τη 1η Νοεμβρίου (μία ημέρα πριν τη σύνταξη της επιστολής του για τη Ναυμαχία) ο Howe και δύο άλλοι Αμερικανοί εθελοντές έστειλαν μια επιστολή από τον Πόρο στην Ελληνική Επιτροπή της Βοστώνης. Το γράμμα πληροφορού-

σε την Επιτροπή για την απόφασή τους να δωρίσουν ένα μέρος από το φορτίο του πλοίου "Statesman" για ενίσχυση του νοσοκομείου. (Ετοι μαθάνουμε ότι ο Howe ίδρυσε νοσοκομείο στην Ελλάδα).

Την επομένη (2 Νοεμβρίου 1827) "μία από τις πιο ευτυχισμένες ημέρες της ζωής μου", γράφει ο Howe στην περιγραφή του της "Ναυμαχίας του Ναυαρίνου" στον τότε φύλο του, καθηγητή του Χάρβαρντ E. Everett.

Ακολουθεί η επιστολή του Howe:

«Προς E. Everett

Πόρος

2 Νοεμβρίου 1827

Αυτή η ημέρα για όλους μας είναι ημέρα χαράς και αγαλάσσης γιατί μας έφερε την επιβεβαίωση των νέων για την καταστροφή του Τουρκικού στόλου στο Ναυαρίνο, το οριστικό τέλος όσον αφορά το ζήτημα της επανακατάκτησης της Ελλάδος από την Τουρκία. (Η Τουρκία) έχει δεχθεί ένα δυνατό χτύπημα κι έχει βγει εκτός μάχης για τουλάχιστο δέκα χρόνια. Χωρίς την υπέρμετη (overwhelming) ναυτική της δύναμη (που οι Έλληνες, ότι και να λένε, δεν μπόρεσαν να της αντισταθούν πλήρως) δε θα μπορούσε να είχε συνεχίσει τον πόλεμο για ένα χρόνο και τώρα που αυτή (η ναυτική δύναμη) έχει αφανιστεί μπορούμε με βεβαίωτητα να προβλέψουμε, όχι μόνο την εκκένωση του Morea αλλά και την ανάκτηση της Χίου, της Κρήτης, του Νεγροπόντη (Εύβοιας) και άλλων νησιών, νησιών που έχουν την ίδια σπουδαιότητα με το Morea (Μοριάς ή Πελοπόννησος).

Μέχρι να φτάσει το γράμμα μου θα έχετε αναμφίβολα λάβει διάφορες εκδοχές σε διτι αφορά αυτό το σημαντικό ζήτημα, πιθανόν όμως αναληθείς εκδοχές. Τη σωστή εκδοχή μπορώ να στη δώσω:

Στις 13 Σεπτεμβρίου οι Αγγλοί και οι Γάλλοι ναύαρχοι μπήκαν στο Ναυαρίνο και σύμφωνα με το πνεύμα της Συνθήκης μεταξύ Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας που σκοπό είχε να σταματήσει τον πόλεμο, απέσπασαν από τον Τούρκο ναύαρχο μία υπόσχεση ότι δε θα έκανε οποιαδήποτε κίνηση και αποσύρθηκαν αφήνοντας πίσω ο καθένας από μία Φρεγάτα. Μόνο πέντε ημέρες είχαν περάσει όταν μία μεραρχία (division) από πενήντα πλοία έφυγαν από το λιμάνι και κατευθύνθηκαν στην Πάτρα (Patras). Ειδοποιήθηκαν οι Αγγλοί και (φθαρμένο κείμενο), οι Γάλλοι ναύαρχοι οι οποίοι ξεκίνησαν αμέσως για να τους εμποδίσουν. Ο Αγγλος Sir E. Codrington τους συνάντησε πρώτος και αμέσως άνοιξε πυρ στα επικεφαλή καράβια, αναγκάζοντας το στόλο να επιτρέψει στο Ναυαρίνο. Στις 3 Οκτωβρίου ο ωραιός στόλος έφτασε στη Ζάκυνθο και συνάντησε εκεί τον αγγλικό και γαλλικό στόλο. Την επόμενη ημέρα ένωσαν τους στόλους τους που αποτελούνταν από (φθαρμένο κείμενο) σκάφη και ξεκίνησαν από το Ναυαρίνο (φθαρμένο κείμενο) 3 αγγλικά, 3 γαλλικά, (φθαρμένο κείμενο) ωραιά πλευρικά πλοία, 4 αγγλικές, 3 ωραιές, (φθαρμένο

κείμενο) γαλλικές Φρεγάτες, 1 αγγλική και 1 ωραιά Κορβέτα και τα υπόλοιπα Brigs (Μπρίγια).

Στις 8 του μηνός ετοιμάστηκαν να εισχωρήσουν στο λιμάνι του Ναυαρίνου όπου βρισκόταν ολόκληρος ο τουρκικός στόλος που συγκροτούνταν από 10 (φθαρμένο κείμενο) - το πρωτότυπο χειρόγραφο δεν είναι πολύ καθαρό) πλευρικά σκάφη και 46 Μεταγωγικά πλοία (Transports).

Σκοπός τους ήταν να ζητήσουν από τον Τούρκο Ναύαρχο να εγκαταλείψει τα ελληνικά νήσα, μια και δεν μπορούσαν να βασιστούν στο λόγο του ότι θα απέχει από τις εχθροπράξεις. Δεν είχαν όμως την παραμικρή ιδέα ότι θα αναγκάζονταν να καταφύγουν σε μάχη. Όμως, όταν πλησίασαν, ένας πυροβολισμός εκτοξεύθηκε (ισως κατά λάθος) από μία πυροβολική από την ακτή.

Δεν έδωσαν σημασία και οι στόλοι πήγαν να αγκυροβολήσουν με τον Codrington στη μέση, (ως ο πρώτος Ναύαρχος), οι Γάλλοι στα δεξιά του και οι Ρώσοι στα αριστερά και τουρκικά (φθαρμένο κείμενο) πλοία πολύ κοντά στο πλοίο του Γάλλου Ναυαρίχου. Αυτός (ο Codrington) έστειλε μία βάρκα ζητώντας (φθαρμένο κείμενο) και όταν η βάρκα πληρώσαε οι Τούρκοι πυροβόλησαν με τουφέκια (musquetry) και σκότωσαν μερικούς άνδρες, ο ναύαρχος αμέσως άνοιξε την πυροβολική τουν και οι πυροβολισμοί ανταποδόθηκαν από μία αιγυπτιακή Κορβέτα, οι Τούρκοι πυροβολίσαν (φθαρμένο κείμενο) και την άφησαν για να κατευθυνθούν προς τους Γάλλους.

Ο Sir E. Codrington ακόμα και τότε συγκρατήθηκε και δεν έδωσε το σήμα για μάχη, αλλά έστειλε μία βάρκα μ' ένα μήνυμα στον Τούρκο ναύαρχο λέγοντας, ότι δεν ήρθε με σκοπό να πλευρήσει και δε θα πλευρήσει εκτός αν τον αναγκάσουν. Επιτέθηκαν με πυροβολισμούς στη βάρκα και ορισμένοι από το πλήρωμα σκοτώθηκαν, ταυτόχρονα και το Dartmouth είχε στείλει μία βάρκα ζητώντας την απομάκυνση των πλευρικών πλοίων (fireships) που βρίσκονταν κοντά τουν.

Ο αξιωματικός δεν πρόλαβε ν' ανέβει στο

κατάστρωμα όταν τον άρπαξαν, του έκοψαν το κεφάλι, τα χέρια και τα πόδια του και πυροβόλησαν τη βάρκα τουν.

Δεν υπήρξε άλλη καθυστέρηση. Η Μάχη ξεκίνησε πολύ άγρια και από τις δύο πλευρές.

Τουρκικά πλοία, περισσότερο από διπλά σε αριθμό, ανοιξαν τον πόλεμο με ομοβροντίες και ενισχυμένα από τις πυροβολικές (batteries) στην ακτή έριξαν τεράστιες ποσότητες μολύβδου που θα είχε εξοντώσει τους Ευρωπαίους. Άλλα οι Ευρωπαίοι απάντησαν, αν και με λιγότερα όμως χειρότερα πυρά από κάθε όπλο εξίσου καλά κατευθυνόμενα... και σε λίγα λεπτά φάνηκε προς τα που θα γνοίσει... Έστειλαν τις βάρκες και οι Ευρωπαίοι έκαψαν τα τουρκικά πολεμικά πλοία (fireships), έκοψαν τα καλώδια τους (cables), και τα κατεύθυναν προς τη δική τους γραμμή, πάνω στους δικούς τους (στους Τούρκους) και σε λίγα λεπτά φλόγες από επτά μεγάλα πλοία πρόσθεσαν στον τρόμο της σκηνής: οι δύο μεγάλες γραμμές από πλοία, από όπου βροντούσαν σχεδόν δύο χιλιάδες κανόνια, οι φλόγες (φθαρμένο κείμενο) τα τεράστια τουρκικά πλοία, με τα κατάρτια που έπεφταν και (φθαρμένο κείμενο) άρχισε να δείχνει πώς θα πάει η μάχη.

Η θάλασσα είχε γεμίσει καμμένα ξύλα στα οποία κρατιότουσαν χιλιάδες Τούρκοι που είχαν εγκαταλείψει τα καμμένα τους πλοία.

Η γραμμή των πυροβολικών στην παραλία σάλπιζαν συνεχώς, όπως και τα οχυρώματα της πόλης, καλύπτονταν από τους στρατιώτες του Ιμπραχίμ (Ibrahim), που παρακολουθούσε με αγωνία τη μάχη απ' την οποία εξαρτύταν και η δική τους τύχη. Πρέπει να ήταν μία μεγαλιώδης και εντυπωσιακή σκηνή (φθαρμένο κείμενο).

Η μάχη ξεκίνησε στις 3 μ.μ. και ο ήλιος, πάνω σε 70 τουρκικά πολεμικά πλοία... Οι υπόλοιποι βρίσκονταν στην ακτή, ή είχαν καεί, ή είχαν βουλιάξει και από το πλήρωμά τους και τα πλοία της γραμμής, 15 Φρεγάτες, 18 Κορβέτες, 6 Μπρίκια (Brigs) 6 brulots, 13 Μεταγωγικά είχαν καεί ή βουλιάξει και όχι πάνω από 15 παρέμειναν σε χρήσιμη κατάσταση.

Οι Τούρκοι, στη διάρκεια της νύχτας, μέσα στα άγρια κουρδέλια τους και μέσα στην απέλπισία τους έκαψαν πολλά πλοία που είχαν ακινητοποιηθεί... Οι νεκροί και οι τραυματίες ήταν: Αγγλοί 94 τραυματίες... Γάλλοι... 43 τραυματίες, Σύνολο 141, 104 Ρώσοι... 59 τραυματίες, 134=σύνολο 100. (Δεν είναι καθαρό το πρωτότυπο χειρόγραφο).

Πολλοί αξιωματικοί συμπεριλαμβάνονταν στους αριθμούς. Ο πιο διακερδιμένος ήταν ο Batrurst, διοικητής του βρετανικού Genoa, που πέθανε από τα τραυματά του.

Εποι, σε μια στιγμή που η Τουρκία ήταν εξαντλημένη από την αντίσταση αυτή, η ίδια η Τουρκία έλαβε ένα χτύπημα που θα της στοιχίσει χρόνια για να συνέλθει. Στην πιο ακμαία στιγμή της θα χρειαζόταν πολύς χρόνος για να διορθώσει τη ζημιά, αλλά βούμενε υπ' άψη τον αγρό τρόπο που πολλά πράγματα λειτουργούν στα οπλοστάσια της (arsenals).

Τώρα όμως, μ' ένα εξουθενωμένο ταμείο, με

κατεστραμμένο πιστωτικό σύστημα, μ' ένα σημαντικό κομμάτι από την επικράτεια της αποστασιμότερης απ' αυτήν και μία άλλη περιοχή της, που χάρη στο ταλέντο του κυβερνήτη της, έχει φτάσει σε κατάσταση πραγματικής άλλα μη-αναγνωρισμένης Ανεξαρτησίας... (φθαρμένο κείμενο, δε φαίνεται το όνομα της περιοχής).

Τις επιπτώσεις που αντό το σημαντικό γεγονός θα έχει στην (φθαρμένο κείμενο) τύχη της Ελλάδος, μπορεί να εκτιμηθεί μόνο απ' αυτούς που είναι στενά συνδεδεμένοι με την πολιτική της Ευρώπης, κι αντό θα εξαρτηθεί από το πως θ' αντιδράσει στα νέα η Κωνσταντινούπολη... άλλα είναι πολύ πιθανό οι Τούρκοι μέσα στη λίστα τους να πάρουν τρομερή εκδίκηση απ' τους Χριστιανούς.

Ακόμη, δεν μπορούμε να υποθέσουμε ότι η Πύλη (the Porte) θα είναι τόσο θρασύς να στενεύσει σ' έναν πόλεμο που θα οδηγήσει στην καταστροφή της, ή ότι δεν μπορεί να νιώσει ότι η ύπαρξη της εξαρτάται από τη ζήλια (jealousy) που νιώθει η μία δύναμη για την άλλη.

Οι Μ (φθαρμένο κείμενο) δυνάμεις θα εκπλαγούν χωρίς αμφιβολία με τις αναφορές των ναυαρχών τους, όμως δε θα διστάσουν ν' αποδεχτούν πλήρως την ευθύνη για ένα γεγονός που θα είναι τόσο δημοφιλές με το λαό... ίσως, με τη δύναμη του να έχουν το δικαίωμα να πάρουν την Ελλάδα κάτω απ' την προστασία τους ή τουλάχιστο να της υποδείξουν τη μορφή της κυβερνήσης που θα την κατευθύνει.

Τί μπορούμε να ελπίζουμε από Κυβερνήσεις οι οποίες έχουν ενεργήσει ανοιχτά ενάντια στα ιερά δικαιώματα του ανθρώπου; Θα επιτρέψουν στην Ελευθεροτητία (Liberty) να ανθίσει σε μία χώρα (Ελλάδα) που βρίσκεται τόσο κοντά στις δικές τους;

Λοιπόν, εν συντομίᾳ, αν παρέμβουν, η Ελλάδα θα απαλλαγεί από τις φιλονικίες και τους εμφυλίους που θα προκύψουν με την απομάκρυνση του (φθαρμένο κείμενο) πραγματικού κινδύνου: αλλά η αποφασιστικά ισχυρή θέληση του λαού είναι για Δημοκρατία (Republicanism)... και αποκαρδιωμένος (ο λαός) από τις διαμάχες μεταξύ των Αρχηγών, ορισμένες φορές έχει φωνάξει: δώσε μας μοναρχία, δώσε μας δεσποτισμό, οτιδήποτε που θα μας διασφαλίσει από τους Τούρκους και ο ένας απ' τον άλλον - αλλά αυτό είναι μόνο στιγμαίο, η τελευταία Εθνική Συνέλευση έδειξε οριστικά την κλίση του λαού.

Αν υποθέσουμε όμως, ότι οι Ευρωπαϊκές δυνάμεις θα αφήσουν το πεδίο ανοιχτό και ότι θα επιτρέψουν στους δύο αντίπαλους (belligerants) να συνεχίσουν τον αγώνα, που θα είναι η προοπτική; (φθαρμένο κείμενο) Θα είναι ο πως αποδήποτε αποφασιστικά προς όφελος της Ελλάδος!

Ο Καποδιστρίας πρέπει να είναι εδώ σύντομα και υπάρχει κάθε πιθανότητα ότι θα ενισχύσει τον (Λόρδο) Cochrane, του οποίου η δύναμη τώρα είναι πολύ σεβαστή, να αντισταθεί σε οποιαδήποτε ναυτική εκστρατεία των Τούρκων.

Και τότε τί θα μπορούν να κάνουν, κατέχο-

ντας όπως έχουν τη Ρουμελία, να επιχειρήσουν να αρπάξουν (φθαρμένο κείμενο) πάνω από την Κρήτην και να εάν πετύχουν να στείλουν στρατό στο Morea και να ενισχύσουν τη φρουρά τους, όμως είναι φανερή η (φθαρμένο κείμενο) παραφρούση μιας τέτοιας διαδικασίας... πρέπει να σταλούν 30.000 άνδρες που ίσως βρουν την ίδια μοίρα όπως αυτή του στρατού του Δράμα-Αλί (Drama Ali), ο οποίος αφού είχε εισχωρήσει ως εδώ και μέχρι τη Νάπολη, υποχρεώθηκε να υποχωρήσει, πρόγια που υλοποίησε θυσιάζοντας το ένα τρίτο του στρατού του, όλες τις αποσκευές του, το πυροβολικό του και τις πυροτιδαποθήκες.

Χίος:

Πριν την καταστροφή του τουρκικού στόλου, οι Έλληνες είχαν οργανώσει την πιο αποτελεσματική, την πιο τακτική και την πιο λογική πολεμική αποστολή προετοιμασμένη από την αρχή της επανάστασης: Εννοώ ότι για να ξαναπάρουν τη Χίο, αυτό το χειρότερης μόνος και κυρίως ο άριστος φίλος μας Glarakis. (Αναφέρεται στον Γεώργιο Γλαράκη). Αυτός ο καλός πατριώτης και ικανός πολιτικός μετά τις πρώτες φρίκες για τη Συνέλευση μετέξει των Ευρωπαϊκών Ηγεμόνων για την παύση των εχθροπραξιών, πρόβλεψε/είδε ότι οποιαδήποτε ειρήνη πρέπει να βασιστεί στις αρχές του uti proprietatis και αποφάσισε για να ενταχθεί (συμπεριληφθεί) και η Χίος, ν' ανεβάσει αμέσως το επίπεδο της εξέγερσης εκεί (στη Χίο).

Η ισχυρή του επιρροή στους Χιώτες τους παρακάνησε να εισχωρήσουν στο σχέδιο και όλοι οι συμβάλλοντες όσο μπορούσαν. Ας δώσουμε στους φτωχούς Έλληνες αυτό που τους αξίζει. Και εάν συνγάν τους θεωρούμε μισθοφόρους ή εγωιστές όταν όμως συναντούμε παραδείγματα αλληθινού και γενναιόδωρου πατριωτισμού, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι ο Γλαράκης όχι μόνο δούλεψε μέρα και νύχτα πάνω στο σχέδιό του άλλα και όλοι οι Χιώτες, οι οποίοι διώχθηκαν από το νησί τους και έχουν εγκατασταθεί σε διάφορες περιοχές της Ελλάδος, έχουν θερμά συνεργαστεί: και οι έμποροι έδωσαν τα πλούτη τους στο κοινό (αγάνα) και πήραν τα τουφέκια και ετοιμάστηκαν να φύγουν για να απελευθερώσουν το αγαπημένο τους νησί.

Ένα εκστρατευτικό σώμα υπό την αρχηγεία του Col. Favier αποτελούμενο από 1.000 τακτικούς (regulars), 2.500 άτακτους (irregulars) προετοιμάστηκε βιαστικά. Όλα τα έξοδα πληρώθηκαν από τις εθελοντικές συνεισφορές των Χιώτων και σάλπαραν πριν 10 ημέρες για το ενδιαφέρον νησί.

Η ευλογία του Θεού ας πάιε μαζί τους και να το καταστήσει αυτό, (το εκστρατευτικό σώμα), μέσον για την αποκατάσταση της άτυχης Χίου στην παλιά ευημερούσα (λέξη φθαρμένη) πολιτεία.

Κρήτη

Οι Κρητικοί, επίσης, ετοιμάζουν ένα εκ-

στρατευτικό σώμα, που θα σάλπαρε σε λίγες ημέρες. Αυτό το σημαντικό νησί, ισάξιο στην ποσότητα των φρέσκων προϊόντων όπως και ο ίδιος ο Μοριάς (Morea), ίσως να (φθαρμένη λέξη) σωθεί από ένα στόλο και να πέσει στα χέρια των Ελλήνων. Οι κάτοικοι (της Κρήτης) μιλάνε μάθουν τα νέα για την υπόθεση του Ναυαρίνου, θα εξεργεθούν και θα αποθύσουν τους Τούρκους πάνω στο κάστρο, όπου η πείνα θα κάνει τα υπόλοιπα!

(Η υπόλοιπη μισή σελίδα των χειρόγραφων έχει φθαρεί)

Έτσι βλέπετε ότι η Ελλάδα την τελευταία στιγμή, εξαντλημένη όπως είναι γενικά, κάνει ορισμένες πολύ καλές προσπάθειες και μερικές επιτυχίες, αλλά (φθαρμένο κείμενο) τα ζητήματα είναι εξολοκλήρου στα χέρια των Ευρωπαϊκών Κυβερνήσεων από την υπόθεση του Ναυαρίνου. Η Ελλάδα πρέπει να στραφεί σ' αυτούς για καθοδήγηση και... (φθαρμένο κείμενο)».

Sentiments of respect

*Yours Sincerely,
Samuel G. Howe*

Έτεκα ημέρες μετά τη σύνταξη αυτής της επιστολής ο Howe ξεκινάει το ταξίδι της επιστροφής του για την Αμερική.

Σκοπός της επιστροφής του είναι να ξεκινήσει μία οικονομική και ενημερωτική εκστρατεία για την Ελλάδα και να βρει ενισχύσεις για το νοσοκομείο του (που ο ιατρός Dr. Ross από τη Νέα Υόρκη δέχτηκε να διευθύνει για ένα χρόνο κατά την απουσία του).

Ο Howe ενημερώνει τις εφημερίδες για την κατάσταση στην Ελλάδα και το 1828 ξεκινάει μια σειρά διαλέξεων σ' όλη την Αμερική σχετικά με το ελληνικό ζήτημα και την Ελληνική Επανάσταση.

Επιστρέφει στην Ελλάδα ως ένας από τους κύριους εκπροσώπους των Αμερικανών Επιτροπών, υπεύθυνος για τη διανομή φορτίων/προμηθειών.

Κρήτη

Κατά τη διάρκεια της κρητικής επανάστασης (1866-67) κατορθώνει να εισάγει λαθραία τρόφιμα και δουκισμό στο νησί και αργότερα να ιδρύουν μία βιομηχανική σχολή στην Αθήνα για πρόσφυγες από την Κρήτη.

Επτάς από την προσφορά του ως γιατρός ο Howe έκανε διανομή αμερικανικών προμηθειών σε πολλές περιοχές όπως η Μήλος, η Νάξος και η Πάρος. Ο ίδιος ο Howe επιστρέφει στην Αμερική για να παραλάβει ένα φορτίο προμηθειών.

Πολλοί έθελοντές, όχι μόνο ο Howe, ήρθαν στην Ελλάδα εκείνοι την εποχή για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ως γιατροί, στρατιώτες ή iεραπόστολοι και πολύ έμειναν μόνιμα στην Ελλάδα ή πέθαναν για την Ελλάδα στην Ελληνική Επανάσταση!

GRAMMA
D 12815E

15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1997
SEPTEMBER OCTOBER 1997

ΤΕΥΧΟΣ 48

DM 5,-

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟ

ΓΡΑΜΜΑ

ΑΘΗΝΑ 2004

"ΝΕΝΙΚΗΚΑΜΕΝ"

ΓΡΑΜΜΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟ

Εκδότες
Ιωάννης Χρυσοχοΐδης
Ανδρέας Αρνάκης

Διευθύντης-Αρχιμυντάκης
Ανδρέας Αρνάκης

Δημοσιογράφοι
Γώριος Κοντογάνης
Δημήτρης Γουστίδης
Μαρία Μαρκοπούλου
Γάννης Πλαχώρης
Γώριος Χρυσοχοΐδης
Μαρία Μαλανδράκη
Χρήστος Τσολοδήμος
Κώστας Τζεβελέκος
Ιωσήφ Κιουρούκογλου

Συνεργάτες
Γώριος Φαράντος
Εμήνη Καμπερίδου ✓
Κώστας Παπαναστασίου ✓
Χάρης Κατσούλης
Γάννης Παπαναστασόπουλος
Ράνια Γεωργούδη
Γεράσιμος Τζιβράς
Κωναταντίνος Ναλμπάντης
Σπύρος Γκάρος
Πέγκη Φαράντου
Ελένη Γύζη
Λεωνίδας Κουμάκης
Γάννης Eisenbach

Φωτορεπόρτερς
Θύμιος Τσικνής
Γώριος Γιακουμίδης

Lay-out : Λιβέριος Πετρίδης

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση, Ένθεσεις,
Διαχωρισμοί, Μοντάζ: ΛΗΔΡΑ ART, ΣΚΡΑ 4, 15124
Τηλ.: 68.05.171-3 Fax: 68.05.174
Εκτύπωση: **ΤΥΠΟΣ ΕΛΛΑΣ**
Μάνης 10 Παπανία τηλ. 6041807

Κεντρικά γραφεία
Oederweg 32
60318 Frankfurt / M
Τηλ.: (069) 590047 Fax: (069) 590047

Λογαριασμοί για Εμβάσματα
Kto.-Nr. 4160002
Commercial Bank of Greece
BLZ 502 208 00

Kto.-Nr 9519000
Nationalbank von Griechenland
BLZ 503 103 00

Γραφεία στην Αθήνα
Ευθύμιος Τσικνής
Νίκης 50A, Αθήνα 10558
Τηλ.: 3233011, 3234609 Fax: 3227039

Επήσιες συνδρομές
Γερμανία DM 60,-
Ευρώπη DM 100,-
Ελλάδα και Κύπρος 6.000 δρχ.
Για Οργανισμούς και Υπηρεσίες 10.000 δρχ.
ΗΠΑ-Καναδάς 80,- US\$
Αυστραλία 100,- US\$

IMPRESSUM
GRAMMA
Griechische Zeitschrift für Deutschland
und Europa

Verlag:
Arnakis GRAMMA - Zeitschriften KG
Beethovenstr. 3a
60325 Frankfurt/M.
Τηλ.: (069) 747742 Fax: (069) 752704

Druck:
Attika - Press - Verlag
Beethovenstr. 3a
60325 Frankfurt/M. Main

Chefredakteur:
Andreas Arnakis (V.i.S.d.P.)

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑNENIKHKAMEN

Άρθρο του Γ. Φαράντου
Επί τη αναλύψει της Ολυμπιάδας 2004

Σελ. 6-7

OΙΚΟΝΟΜΙΑΤα ανοικτά σύνορα της οικονομίας

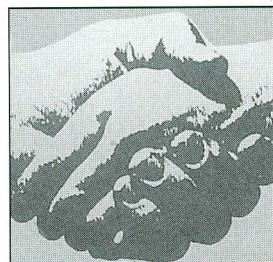
Σελ. 10

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ελεύθερο Συνάλλαγμα
ΤΙ ΘΑ ΑΛΛΑΞΕΙ ΤΕΛΙΚΑ
ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Σελ. 14

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η αριστερά στην Ευρώπη
του 21ου αιώνα
Η ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΛΗΛΕΓΓΥΗ

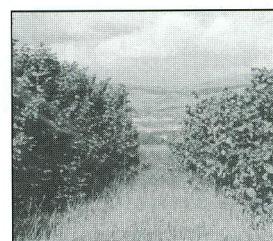
Σελ. 23

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

Εγώ και οι Τούρκοι
του Περικλή Λεωνίδην

Σελ. 31

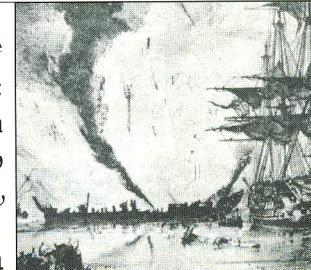
ΠΕΙΡΙΒΑΛΛΟΝ

Μεταδιγνωτική εποχή
του Αιμιλίου Μπούσιου

Σελ. 39

ΑΦΙΕΡΩΜΑ**1827-1997:**

170 χρόνια από τη Ναυμαχία
του Ναυαρίνου
της Ειρήνης Καμπερίδου

Σελ. 74